

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

XLVIII. Locupletari non debet aliquis cum alterius injuria vel jactura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

vat Gaill. *Lib. 1. observat. 139. num. 7.*

4. At, sicut ista Regula commendat usum, sic ei advertatur necessitas probationis, ut ignorantia prosit; cum istius nuda allegatio non admittatur, sed probatio postuletur ab iis, qui asserunt, se ignorasse, electum esse inidoneum, *c. Innovuit 20. de Elect.* Imò ejus non qualiscunque, sed liquida probatio exigatur ab eo, qui, defunctum fuisse surdum se nescisse, ait, *l. Si tutor 5. C. de Periculo tut.* eandemque ignorantiam propriò juramento probandi onus imponatur, *c. Nulli 8. de Elect. in 6. c. Ultra 55. de Test. & attest. c. fin. Qui matrim. accus. & c. Si verò 4. de Sent. excommunicat.*

5. Verùm ista, licet Regulam primò intuitu directè impetant, attentiori tamen mentis oculo ponderata relinquunt intactam; cum eà ignorantiam præsumi asseratur *In dubio*, seu quoties eam allegantis fidem scientiæ probatio, aut fortior præsumptio, vel suspicio vehemens non elidit: sicut accidit textibus adductis: *c. Innovuit & c. Nulli cit.* quia electores ex officio suo & diligenter inquirere tenentur in vitam, mores, scientiam, qualitatem & habilitatem personæ eligendæ: in iis autem, qui in aliquam rem tenentur inquirere, ejus scientia præsumitur; ut ignorantiam allegantibus incumbat onus probandi, *arg. Reg. Quamvis 10. h. l. in c. Innovuit cit. Glossa V. Ignorantiam, Panormit. n. 9. & 21. Laiman n. 6. l. Si tutor cit.* quia valetudinis & qualitatum personæ sanguine sibi conjunctæ noticiam quis habere ex communi usu præsumitur; ut proinde ab eo, qui ignorantiam præterdit, hanc probari ad præsumptionem illam elidendam sit necesse, *Peck. ad hanc, Reg. n. 8. d. 4. c. Ultra cit. & Nouell. go. cap. 4. quia ex quarto iterata petitione productionis testium oritur suspicio ac præsumptio, eam pe-*

tenti antè productorum testium attestaciones innovasse: & quia iis intentum suum non probari advertit, alios corruptos producere velle. Vnde ad eorum productionem quartam non admittitur, nisi antè productorum depositiones sibi non innovasse &c. juramento confirmet, & suspiciõem illam purget, ut *inc. In causis 15. de Test. & attest.* notant. Panormit. n. 1. & Gonzalez n. 5. Simili modò *c. fin. cit.* ad accusationem matrimonii, postquam hoc in Ecclesiæ facie est contractum, quis non admittitur: nisi impedimentum, accusationis suæ fundamentum, antè ignoratum juret; propter præsumptionem scientiæ & calumniæ, militantis contra eum, qui denuntiationum ab Ecclesia factarum tempore tacuit, & purgandam per juramentum, *ut in c. cit.* observant Panormit n. 2. Alexand. de Nevo n. 4. & Vivianus §. *Vel juret.* Demum à clerico etiam ignorantia clericatus personæ, cui violentas manus iniecit, probanda est, *c. Si vero cit.*; propter præsumptionem scientiæ ei adversantem & ortam ex eo; quòd percussus pro clerico publicè habitus sit.

REGULA XLVIII.

Locupletari non debet aliquis cum alterius injuria vel jactura.

1. Sensus propositæ etique consona Regula Civilis.
2. Ratio utriusque,
3. Et latè patens usus.
4. Publica utilitatis intuitu introductæ præscriptioni,
5. Et aliæ instantiæ Regula objectæ
6. Ab ea sunt exceptiones.

Locupletior cum alterius jactura fieri intelligitur non solum is, qui cum ejus jactura accipit aliquid, aut retinet, suòque patrimonio adiciat

adiicit: sed is etiam, qui per res alienas, iis abutendò, utendòve vel communi oneri solas subiciendò, integras servat, aut defendit suas, *l. Si ipsa 18. ff. Quod met. causa gest. Et in pupillo 47. ff. de Solut.* & is quoque, qui vel se ab alterius obligatione liberavit, vel alterum sibi obligavit, *l. Si cum mulier 50. ff. de Donat. inter Vir. & Uxor.*

Ex his omnino perspicuus est sensus Regulæ propositæ & 206. *Civilis*, cuius tenor est, *Jure Natura equum est, neminem cum alterius detrimento & injuria fieri locupletiosem.* *Natura*, ait Pomponius JCT.^{us}; non Civili duntaxat aliòve humano Jure: quòd non facundè magis quàm solidè declarans Tullius, *Hominem inquit, hominis incommodò suum augere commodum, magis est contra Naturam, quàm mors, quàm paupertas, quàm dolor, quàm cætera, quæ possunt aut corpori accidere aut rebus externis.*

2. Ratio est; quia Juris Justitiæque prima & generalia præcepta sunt, alterum non lædere & suum cuique tribuere, *L. Justitia 10. ff. Et S. Juris 3. Instit. de J. Et J.* quibus proposita lex Naturalis inter homines servandam docet æqualitatem; ut cuique relinquatur ac tribuatur, quod suum eive debitum est. Quæ æqualitas cum non servetur, si ideò duntaxat, ut millena unus acquirat, alter totidem debeat amittere, iisque privetur; itaque, unus cum alterius jactura vel injuria locupletior evadat, locupletatio ita facta deviat à Jure Naturali. Hinc profectò est, quòd potior ratio habeatur & favorabilior conditio sit de damno vitando, quàm de captando lucro certantis, juxta illud memorati ICT. *In eo, quod vel is, qui perit, vel is, à quo peritur, lucri facturus est, durior causa est, minoru, L. In eu 33. ff. hie.* Hinc etiam est; quòd privilegia & immunita-

tes à Summo Pontifice alicui concessas in dubio sic exaudiamus; ut vel nullum vel quàm minimum præjudicium cuiquam afferant, *can. De Ecclesiasticis 25. q. 2. Et c. Quid per novale 21. de V. S. verbis aliquando etiam improprie acceptis, Suarez Lib. 8. de LL. cap. 27. n. 9. Et 10.*

Sic firmata Regulæ usus generalis est; cum ea non solum in majoris ac perfectæ ætatis viris procedat: sed in minoribus quoque ac pupillis, quibus, si adversus contractum vg. emptionem fundi aut retractum restitui petant, extraordinariò hòc remediò ita succurritur; ut, ne cum alieno detrimento ditescant, ex fundo perceptos fructus restituere teneantur, *L. Pupilli 6. pr. ff. de Negot. gest. Et L. Si pupilli 6. ff. de Solut.* Eidem locus est in Ecclesia & Monasterio; licet enim, quando à Prælato facta rei immobilis vg. prædii alienatione læsa sunt, adversus contractum restituantur, & prædium recuperent, pretium tamen, si extat, vel in suam utilitatem versum esse probetur, emptori restituere tenentur; ne cum aliena jactura locuplentur, Alexander. *Lib. 3. consil. 4.* In Republica, quæ, cum eodem iere, quò pupillus, minor & Ecclesia, Jure censetur, *L. Rempublicam 3. C. de Jure Republ.* ex privatorum damno & gravamine lucrum querere non debet. In Principe & fisco; cum Trajani & Imperiali majestate dignissima vox sit, Principem epusque filicum henis instar non esse, oportere; neque, ut, istò crecente, artus cæteri contabescunt, sic ipsum ex absorptis privatorum fortunis intumescere, atque ex aliena calamitate compendia sectari, *L. 1. C. de Naufrag.*

4. Adduci quidem possunt ac solent exempla locupletationis cum jactura aliena permixta; cum alienarum rerum usurpationes ac præscriptiones introductæ Jure,

Jure, eodémque approbatæ & provinci-
rum penè omnium moribus receptæ sint
proscriptiones & confiscationes bono-
rum, atque etiam à Principe tam Eccle-
siastico quàm seculari concedi non rarè
soleant privilegia, detrahentia alienæ u-
tilitati. Sed hæc introducta legibus &
usu recepta sunt ex causa necessitatis &
utilitatis publicæ; cum rerum dominia
certa, & lites non immortales esse, Hæ-
reseos, læsæ Majestatis, perduellionis
aliorumque atrocissimorum criminum
reos coerceri & bonorum ademptionem
pati, bene meritis concedi privilegia &
immunitates, publicè interfit: ex causa
autem necessitatis vel utilitatis publicæ
Principem aliisque Magistratus supre-
mos disponere de bonis subditorum, eæ-
que uni ablata in alium legali aliavè or-
dinatione transferre posse, DD. com-
munis & Lib. 1. tit. 2. à n. 49. stabilita sen-
tentia sit.

5. Neque potentiores contra Regulam
sunt decisiones *L. Cum putarem 36. ff. Famil. hercisc. § L. In contradibus 14. pr. C. de Non numer. pec.* quarum priori,
ad divisionem hæreditatis tanquam co-
hæres admitti per sententiam jussus, e-
tiam si postea constet, ipsum cohæredem
non fuisse, partem tamen cum hæredis
jactura acceptam restituere non tenetur;
ex posterioris decisione creditor mutu-
um, quod non dedit, repetere potest, si
id acceptum testetur Chirographum de-
bitoris, qui hoc intra biennium non re-
petiit, & de pecunia non numerata non
exceptit. Expedita enim ad hæc respon-
sio est; quia imprimis in foro animæ il-
le partem, quam ex divisione malâ fide
consecutus est, vero hæredi tenetur re-
stituere: ille verò mutuum, quod non
dedit, repetere non potest. Deinde in
externo foro creditor mutuum repetere
permittitur ex ejus verè dati præsumpti-

one & ad excludendas fraudes debitorum;
qui non numeratæ pecuniæ exceptione
creditores facilè eluderent, si ejusmodi
chirographis post biennium fides non ad-
hiberetur. Ad hæreditatis quoque di-
visionem admitti per sententiam jussus
acceptam restituere non tenetur propter
authoritatem rei judicatæ, quæ pro ve-
ritate habetur Juris & de Jure præsum-
ptione, directam probationem in contra-
rium non admittente: & rei dominum
facit, qui non fuit, si malâ fide non li-
tigavit. Demum *ll. cit.* dispositio spe-
ctat utilitatem publicam; cum, malitio-
rum hominum occurri fraudibus, de-
sidium negligentiam castigari, & litibus
aliquando finem imponi, Republicæ vel
maximè interfit: publicæ autem utili-
tatis causâ privatorum res ab uno in al-
terum transferri posse, ex dictis con-
stet.

Ad allegata iisque similia Jura ullâ
responstione opus non foret, si hoc locâ
propositæ Regulæ expositio à *cit.* Regu-
la Civili peteretur: & dictioni *Vel* par-
ticula *Et* substitueretur: vel ei non, quem
præferret, disjunctiva, sed copulativa sig-
nificatio tribueretur cum Glossa in *cit.*
Reg. Civilem; quia lucrum, quod vi *ll.*
cit. cum aliena jactura percipitur, illam
cujusquam injuriam non continet hęc i-
psò; quod ex Juris dispositione perci-
piatur, *L. Jusse 11. ff. de Acquir. posses.*
Cui hæc Glossæ interpretatio cum Dyno-
bio & Decio in *Reg. Civil. cit. n. 2.* non
arridet, fatendum est *ll. cit.* & ex Jure de-
promptis instantiis omnibus contineri
exceptiones, publicæ utilitatis intuitu in-
troducitas.

REGVLA XLIX.

In Pœnis benignior interpreta-
tio est faciendâ.

M m m m

SUMMA.